

ทัศนคติของเยาวชนไทยต่อพระพุทธศาสนาในยุคสื่อสังคมออนไลน์
กับการบริหารเชิงพุทธ*

THAI YOUTH'S ATTITUDES TOWARD BUDDHISM IN THE ERA
OF SOCIAL MEDIA AND BUDDHIST ADMINISTRATION

พระมหาฤทธิรงค์ ฐานิสฺสโร, พระณัฐวัฒน์ เขมิโย,

พระมหาโสพรรณ ถาวรจิตโต, นิกธร์ ศรีราช

Phramaha Rittirong Thanissaro, Phra Nattawat Khemiyo,

Phramaha Sophan Thavornchitto, Nigorn Srirat

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: freestyle_tud@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาทัศนคติของเยาวชนไทยต่อพระพุทธศาสนาในยุคสื่อสังคมออนไลน์กับการบริหารเชิงพุทธ ผลจากการศึกษาพบว่า สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อทัศนคติและการรับรู้ของเยาวชนไทยที่มีต่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการบริโภคข่าวสารผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ดิกต็อก (TikTok) และ ยูทูบ (YouTube) ซึ่งเผยแพร่ทั้งข่าวด้านบวก เช่น ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ผู้เสียสละเพื่อสังคม และข่าวด้านลบที่สะท้อนพฤติกรรมไม่เหมาะสมของพระภิกษุบางรูป ซึ่งมักถูกนำเสนออย่างรวดเร็วและซ้ำซาก ส่งผลต่อภาพลักษณ์และศรัทธาของเยาวชนไทยในระดับจิตสำนึก การบริหารเชิงพุทธจึงถูกเสนอเป็นแนวทางฟื้นฟูความเข้าใจและสร้างความเชื่อมโยงใหม่ระหว่างศาสนากับคนรุ่นใหม่ โดยอาศัยหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบการสื่อสาร จัดกิจกรรม และพัฒนาระบบการบริหารคณะสงฆ์ให้เข้ากับบริบทสื่อยุคใหม่ แนวทางนี้ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและภูมิคุ้มกันทางความคิดในเยาวชน แต่ยังส่งเสริมให้พระพุทธศาสนา ยังคงมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในสังคมไทยร่วมสมัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ยังเน้นการเปิดพื้นที่แห่งการรับฟังอย่างมีเหตุผล การสื่อสารด้วยความเข้าใจ และการบริหารที่มุ่งพัฒนาคนควบคู่กับการรักษาแก่นแท้ของธรรมะ

คำสำคัญ: ทัศนคติของเยาวชน; พระพุทธศาสนา; การบริหารเชิงพุทธ

Abstract

This academic article explored Thai youth's attitudes toward Buddhism in the era of social media and Buddhist management. The study was found that social media profoundly influences Thai youth's attitudes and perceptions of Buddhism, particularly news consumption via digital platforms such as Facebook, TikTok, and YouTube. This information disseminated both positive news, such as images of monks who sacrifice for society, and negative news reflecting the inappropriate behavior of some monks. These news were often presented rapidly and repeatedly, impacting the image and faith of Thai youth at the conscious level. Buddhist management is therefore proposed as a way to restore understanding and create new connections between religion and the new generation. This approach, based on the four Brahmaviharadhamma: loving-kindness; compassion; sympathetic joy; and equanimity are used as a conceptual framework for designing communications, organizing activities, and developing a Sangha management system that is relevant to the modern media context. This approach not only fostered ethics and cognitive immunity in youth, but also promoted Buddhism's continued, constructive role in contemporary Thai society in a stable and sustainable manner. Furthermore, it emphasized creating a space for rational listening, communicating with understanding, and managing people while preserving the essence of the Dhamma.

Keywords: Thai Youth Attitudes; Buddhism; Buddhist Administrative

บทนำ

โลกยุคปัจจุบัน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีความรวดเร็ว ฉับไว และแพร่กระจายกว้างขวางกว่าที่เคย โดยเฉพาะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งไม่มีพรมแดนสามารถส่งต่อเรื่องราวต่าง ๆ ได้ในทันทีผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (Online Platform) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือเครือข่ายสังคมอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลสูงต่อการรับรู้ของเยาวชนไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่กับสื่อเหล่านี้แทบตลอดเวลา จึงกลายเป็นกลุ่มแรกที่สัมผัสกับข้อมูลทั้งด้านบวกและด้านลบของพระพุทธศาสนา โดยขาดกระบวนการกลั่นกรองหรือวิเคราะห์อย่างรอบด้าน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดหรือทัศนคติที่บิดเบือนต่อพระพุทธศาสนาได้

โดยไม่รู้ตัว (เดชทัต ปักสังขานัย, 2558) โดยเฉพาะชาวที่กล่าวถึงพระภิกษุบางรูปที่ประพฤติตนขัดต่อพระธรรมวินัย หรือแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมในวัด ถูกสื่อออนไลน์นำเสนอซ้ำจนกลายเป็นภาพแทนที่สะท้อนศาสนาในสายตาของคนรุ่นใหม่ ชาวเหล่านี้มิได้เพียงรายงานข้อเท็จจริง แต่กลับกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมทัศนคติของเยาวชน และค่อย ๆ สั่นคลอนศรัทธาที่เคยมั่นคงต่อพระพุทธศาสนาในระดับจิตสำนึกของสังคมร่วมสมัย

ขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลงของสื่อในยุคสังคมออนไลน์ ยังส่งผลโดยตรงต่อวิธีคิดและพฤติกรรมของเยาวชนไทยจำนวนไม่น้อย สื่อบางแขนงนำเสนอเนื้อหาที่เกินจริงหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงโดยขาดบริบท ส่งผลให้คุณค่าและแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาถูกลดทอนหรือบิดเบี้ยวไปจากความเป็นจริง คนรุ่นใหม่ที่เสพสื่อเหล่านี้อย่างต่อเนื่องจึงอาจเกิดความเข้าใจผิดต่อหลักธรรมะ ขาดศรัทธา และตั้งคำถามต่อบทบาทของศาสนาในสังคมร่วมสมัย ปรากฏการณ์ดังกล่าวยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดการข้อมูลข่าวสารอย่างมีระบบ เพื่อรักษาความถูกต้องทางศาสนาและสร้างความเข้าใจที่สมดุลระหว่างศาสนาและคนรุ่นใหม่ในโลกยุคดิจิทัล (ณัฐรินทร์ นิธิกริตขานนท์, 2556) ซึ่งปัญหาเชิงทัศนคติและช่องว่างทางความเข้าใจดังกล่าว ไม่สามารถแก้ไขได้เพียงการปรับเปลี่ยนด้านการสื่อสารเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยแนวทางการบริหารจัดการทางศาสนาที่ยังรากในหลักธรรมและเปิดรับโลกใหม่อย่างมีวิจารณญาณ

การบริหารเชิงพุทธจึงเป็นแนวทางเพื่อเชื่อมโยงศาสนาเข้ากับชีวิตของเยาวชนไทยในยุคสื่อดิจิทัล กรอบแนวคิดหลักที่ใช้ในการนำเสนอ คือ พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา (Loving-Kindness) กรุณา (Compassion) มุทิตา (Sympathetic Joy) และอุเบกขา (Equanimity) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสื่อสาร การบริหารองค์กรสงฆ์ และการจัดกิจกรรมทางศาสนาที่มีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูศรัทธาในกลุ่มเยาวชนไทย แนวทางนี้จะช่วยเชื่อมโยงหลักธรรมกับบริบทสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน และนำไปสู่การบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีความร่วมสมัย ยั่งยืน และใกล้ชิดกับประชาชนมากยิ่งขึ้น

ทัศนคติของเยาวชนไทย

ทัศนคติ หมายถึง สภาวะทางจิตใจที่บุคคลพัฒนาและสะสมขึ้นจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งมีผลต่อความโน้มเอียงในการตอบสนองหรือแสดงปฏิกิริยาต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ทัศนคติในลักษณะนี้เปรียบเสมือนแรงผลักดันภายในที่ส่งอิทธิพลต่อการรับรู้ ความคิด และพฤติกรรมของบุคคลในบริบทที่หลากหลาย (Allport, 1935) จากแนวคิดของ Lutz (1991) ได้อธิบายว่า ทัศนคติมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ มิได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เป็นผลจากกระบวนการ

เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงดู และประสบการณ์ส่วนบุคคล 2. ทักษะที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เนื่องจากเป็นนามธรรม แต่สามารถรับรู้ได้จากการแสดงออกทางความคิดหรือพฤติกรรม 3. ทักษะที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อมูลใหม่ ประสบการณ์หรือบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และ 4). ทักษะที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของบุคคล โดยทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในทิศทางบวกหรือลบตามมุมมองที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ

ทักษะของเยาวชนไทยในยุคปัจจุบันถูกหล่อหลอมจากปัจจัยหลากหลาย โดยเฉพาะครอบครัวซึ่งมีบทบาทเป็นฐานรากสำคัญในการกำหนดแนวคิดและรูปแบบพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ ผ่านการอบรมเลี้ยงดู ค่านิยม และมุมมองที่สืบทอดมาจากพ่อแม่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม บทบาทของครอบครัวในยุคดิจิทัลมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญทั้งในการส่งเสริมพฤติกรรมและในบางกรณีก็ทำลายกรอบทักษะที่ครอบครัวเคยปลูกฝังไว้ กลุ่มเพื่อนและบริบทแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน (สุกิจ ชัยมุสิก, 2568) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแพลตฟอร์มดิจิทัล ได้กลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของคนรุ่นใหม่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร การแสดงออก และการบริโภคข้อมูล (Kaplan & Haenlein, 2010) ส่งผลให้ทักษะมีลักษณะเปิดรับ เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และถูกหล่อหลอมโดยบริบทของสื่อ มากกว่าประสบการณ์ตรงจากครอบครัวหรือสังคมรอบข้าง

หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการก่อรูปของทักษะในกลุ่มเยาวชนไทย คือ การปลูกฝังหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่สามารถพัฒนาตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี มีสติ รู้ผิดชอบชั่วดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบเย็น หลักธรรมเหล่านี้มักถูกถ่ายทอดผ่านการเรียนการสอนในระบบการศึกษา รวมถึงกิจกรรมอบรม ศีลธรรม หรือกิจกรรมพุทธศานานอกห้องเรียน โดยมีครอบครัว โรงเรียน และกลุ่มเพื่อนเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและถ่ายทอดคุณค่าทางศาสนาให้แก่เยาวชน อย่างไรก็ตาม หากเยาวชนขาดโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ หรือมีการรับข้อมูลที่บิดเบือนจากสื่อสังคมออนไลน์ ก็อาจส่งผลต่อทัศนคติในเชิงลบต่อพระพุทธศาสนาได้เช่นกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีผ่านหลักธรรมคำสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งด้านจิตใจและจริยธรรม (วรารักษ์ ชื่อประดิษฐ์กุล, 2545) การบูรณาการหลักธรรมเข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันจึงไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน แต่ควรขยายสู่สื่อออนไลน์ และกิจกรรมร่วมสมัย เพื่อสร้างทัศนคติทางศาสนาที่เข้าถึงใจเยาวชนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ทักษะของเยาวชนไทยเป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ และอิทธิพลจากปัจจัยแวดล้อมรอบตัว โดยเฉพาะในยุคสื่อดิจิทัลที่ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทในการหล่อหลอมแนวคิดและพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่อย่างรวดเร็วและ

ต่อเนื่อง ทศนคติจึงมีลักษณะยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงง่าย และขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม มากกว่าประสบการณ์ตรง ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมทศนคติในเชิงบวก ได้แก่ การปลูกฝัง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ผ่านครอบครัว โรงเรียน กิจกรรมพุทธศาสนา และการบูรณาการเข้ากับช่องทางร่วมสมัย เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งจะช่วยใหเยาวชน มีพื้นฐานทางความคิดที่มั่นคง มีสติ มีจริยธรรม และสามารถดำรงตนอย่างมีคุณภาพใน สังคมยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม

พระพุทธศาสนาในยุคของเยาวชนไทย

พระพุทธศาสนานับเป็นศาสนาประจำชาติไทยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรง อยู่ของวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของประชาชนชาวไทยตลอดมา โดยบทบาทของ พระพุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกในจิตสำนึกของคนไทยผ่านพิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยม ซึ่งมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมจริยธรรมและศีลธรรมของสังคมไทย ตั้งแต่อดีตจวบ จนปัจจุบัน (พิฑูร มลิวัดย์ และไสว มาลาทอง, 2533) บทบาทของพระสงฆ์ในอดีตมิได้ มีบทบาทเพียงแคในเชิงศาสนา หากยังทำหน้าที่เป็นครูของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศีลธรรมและการดำรงชีวิตแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในยุค ที่ระบบการศึกษายังไม่พัฒนา พระสงฆ์จึงเป็นศูนย์กลางทางปัญญาในระดับท้องถิ่นและ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้แก่สังคมไทยอย่างมั่นคง แม้ในยุคปัจจุบันที่สังคมมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้บทบาทของ พระสงฆ์ในฐานะครูของสังคมลดน้อยลงในบางบริบท แต่ยังคงมีความสำคัญในมิติของ การเป็นผู้ถ่ายทอดวิถีชีวิต (Way of Life) ที่สอดคล้องกับหลักธรรม (พระครูกิตติวรานวัตร (ประยูร ธมมวโร) และคณะ, 2561) แม้บริบททางสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่พระพุทธศาสนา ยังคงเป็นรากฐานที่ช่วยหล่อหลอมจิตสำนึกทางคุณธรรมของเยาวชนไทยในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในชุมชนที่ยังมีวัดเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและจิตใจของคนในท้องถิ่น

คนรุ่นใหม่มีความคาดหวังว่าพระพุทธศาสนาจะยังคงมีบทบาทในการช่วยให้พวกเข สามารถค้นพบความสงบภายในจิตใจได้ โดยเฉพาะการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริม การพัฒนาทางจิตใจและการมีเหตุผล เยาวชนจำนวนไม่น้อยยังมองว่าพระพุทธศาสนา ควรมีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่หลักธรรมคำสอน ซึ่งเอื้อต่อการเข้าถึงของคนรุ่นใหม่ในวงกว้าง มากขึ้น การนำเสนอคำสอนในรูปแบบที่กระชับ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับพฤติกรรม ผู้บริโภคสื่อยุคใหม่ เช่น คลิปวิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก หรือแอปพลิเคชันธรรมะต่าง ๆ ช่วยให้ เยาวชนสามารถเรียนรู้ธรรมะและปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตปัจจุบันความสามารถ

ในการเข้าถึงธรรมะอย่างสะดวกและทันสมัยนี้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้เยาวชนยังคงมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนา แม้จะเติบโตท่ามกลางสังคมยุคดิจิทัลที่เต็มไปด้วยความรวดเร็วและสิ่งเร้าใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา (สมบุรณ์ วัฒนะ และคณะ, 2564)

สรุปได้ว่า เยาวชนไทยส่วนใหญ่ยังคงให้คุณค่าและความคาดหวังต่อบทบาทของพระพุทธศาสนาในฐานะหลักยึดทางจิตใจและจริยธรรมของสังคม เพียงแต่ปรารถนาให้ศาสนามีการสื่อสารที่เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการเผยแพร่ โดยเฉพาะการใช้สื่อออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้าใจง่าย เข้าถึงสะดวก และไม่ตัดสินผู้ฟัง ทำให้คนรุ่นใหม่รู้สึกว่าการศึกษายังคงมีความหมายต่อชีวิตในโลกยุคใหม่หากพระพุทธศาสนาสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ละทิ้งแก่นแท้ ก็จะสามารถมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาเยาวชนไทยทั้งในมิติทางจิตใจและสังคมได้อย่างต่อเนื่อง

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อพระพุทธศาสนา

ยุคปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารยุคดิจิทัล โดยมีลักษณะเป็นแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook YouTube Twitter Instagram และ TikTok ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างและแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น และเนื้อหาทั้งในรูปแบบข้อความ ภาพถ่าย และวิดีโอได้อย่างโต้ตอบในเวลาจริง (Campbell & Tsuria, 2021) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนไทยมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้โดยตรง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่สื่อออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังกลายเป็นพื้นที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ การแสดงความคิดเห็น และการสร้างตัวตนในสังคมดิจิทัล เด็กรุ่นใหม่จำนวนมากเริ่มพัฒนาทักษะการใช้สื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในการเสพ รับรู้ และสร้างสรรค์เนื้อหาผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนถึงพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลที่เปลี่ยนไป แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เพื่อให้เยาวชนสามารถคัดกรองข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและเลือกใช้สื่ออย่างเกิดประโยชน์สูงสุด (อุษณิ กังวารจิตต์, 2559) อิทธิพลของสื่อจึงไม่อาจละเลยต่อการรับรู้และทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหาทางศาสนาถูกนำเสนอผ่านสื่อแพลตฟอร์มในหลากหลายรูปแบบ ทั้งเชิงสร้างสรรค์และเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจส่งผลต่อความเข้าใจและความศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้โดยตรง

การสื่อสารในปัจจุบันซึ่งอยู่ในรูปแบบออนไลน์และมีความรวดเร็ว ทำให้ข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ประพฤติผิดพระธรรมวินัยสามารถแพร่กระจายได้ในวงกว้างในเวลาอันสั้น ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดสด การบันทึกคลิป หรือการรายงานผ่านสื่อโทรศัพท์มือถือ

และโซเซียลมีเดียอื่น ๆ กรณีข่าวเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุบางกลุ่มที่ละเมิดพระธรรมวินัย และการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นในเชิงบวกหรือเชิงลบ ล้วนมีทั้งคุณและโทษที่ส่งผลกระทบต่อศาสนาโดยตรง โดยข่าวเหล่านี้มีปรากฏให้เห็นแทบทุกวัน ยิ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความรู้สึกของสาธารณชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (พระสมุห์ธรรฐพล ธมมโสโร และพระเมณรัตน์ จตตมโล, 2566)

ข่าวพระพุทธศาสนาเชิงบวก ยกตัวอย่างเช่น รู้จักพระครูโสภณจันทรังสี เจ้าอาวาสวัดใหม่สี่หมื่น ผู้อุปการะเด็กนับ 100 ชีวิต พระครูโสภณจันทรังสี ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม ซึ่งดำรงตนอยู่ ณ วัดใหม่สี่หมื่น ซึ่งวัดเล็กแห่งหนึ่งในพื้นที่ต่างจังหวัด ท่านได้อุทิศตนเพื่อดูแลเด็กกำพร้า เด็กไร้บ้าน และเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาโดยไม่เลือกเชื้อชาติหรือศาสนา ด้วยความตั้งใจในการให้ที่พัก ที่เรียน และที่พึ่งทางจิตใจ พระภิกษุรูปนี้ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ส่งผลตามพระธรรมวินัยเท่านั้น หากแต่ยังทำหน้าที่พ่อแม่ทางธรรมโดยแท้จริง ซึ่งกลายเป็นแบบอย่างของพระสงฆ์ที่มีบทบาทเชิงสังคมอย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 1 รู้จัก “พระครูโสภณจันทรังสี”
เจ้าอาวาสวัดใหม่สี่หมื่น ผู้อุปการะเด็กนับ 100 ชีวิต
ที่มา: สวพ.FM91 (2568)

ด้วยแนวคิดทางเมตตาธรรมที่ยึดโยงกับหลักพุทธปฏิบัติ ท่านได้อุปถัมภ์เด็กยากไร้กว่า 100 คนให้มีโอกาสเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มีอาหารการกิน และได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม ปัจจุบันเด็กบางคนเติบโตจบการศึกษา มีงานทำ และกลับมาดูแลน้อง ๆ รุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ความเสียสละนี้ไม่เพียงสร้างประโยชน์เฉพาะบุคคล หากยัง

ขยายผลไปสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชน โดยมีพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทั้งในด้าน คุณธรรม สังคม และความมั่นคงของครอบครัว ชาวลักษณะนี้จึงถือเป็นชาวเชิงบวก ที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาแห่งการให้และการเกื้อกูลอย่าง แท้จริง (สวพ. FM91, 2568)

ชาวพระพุทธศาสนาเชิงลบ ยกตัวอย่างเช่น เปิดโปงขบวนการ! 'สีกากอล์ฟ' พัวพัน พระ 13 รูป กวาดเงิน 385 ล้านบาท ชาวอื้อฉาวที่เป็นประเด็นสะท้อนวงการพระพุทธศาสนา ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2568 คือ กรณีของหญิงรายหนึ่งซึ่งถูกขนานนามในสื่อว่า สีกากอล์ฟ ผู้มีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับอดีตเจ้าอาวาสวัดชื่อดัง และถูกกล่าวหาว่า ร่วมกัน กระทำการทุจริตเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัด คดีดังกล่าวเริ่มต้นจากการตรวจสอบเส้นทาง การเงินย้อนหลัง 3 ปี ซึ่งพบความเคลื่อนไหวของเงินจำนวนกว่า 385 ล้านบาท พร้อม หลักฐานจากโทรศัพท์มือถือที่เชื่อมโยงถึงพฤติกรรมไม่เหมาะสมของพระสงฆ์อีกหลายรูป นอกจากนี้ ยังมีการบันทึกคลิปวิดีโอแสดงพฤติกรรมทางเพศ ความใกล้ชิดกับสตรีและ การเบิกจ่ายทรัพย์สินวัดในลักษณะไม่โปร่งใส ซึ่งนำไปสู่การออกหมายจับหญิงดังกล่าว

ภาพที่ 2 เปิดโปงขบวนการ! 'สีกากอล์ฟ' พัวพันพระ 13 รูป กวาดเงิน 385 ล้านบาท
ที่มา: กรุงเทพธุรกิจ (2568)

แม้หน่วยงานด้านพระพุทธศาสนาและเจ้าหน้าที่ตำรวจจะยืนยันว่าการดำเนินคดี ครั้งนี้ไม่ได้มีเจตนาทำลายภาพลักษณ์ของศาสนา หากแต่เป็นความพยายามหยุดยั้ง

กระบวนการที่บ่อนทำลายศรัทธาของประชาชนโดยตรง อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลให้พระสงฆ์บางรูปต้องลาสิกขา ขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งตรวจสอบพระรูปอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องเพิ่มเติม นอกจากนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาภาคสนามยังได้รับแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลอื่นในข้อหาฉ้อโกงและเบิกความเท็จอีกด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, 2568)

สรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อการรับรู้ ทศนคติ และระดับศรัทธาของเยาวชนไทยที่มีต่อพระพุทธศาสนา ทั้งในด้านที่สร้างสรรค์และในด้านที่ก่อให้เกิดความคลางแคลงใจ ข่าวสารเชิงลบที่นำเสนอภาพของพระสงฆ์ผู้มีเมตตาเสียสละ เช่น กรณีของพระครูโสภณจันทรังสี ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาให้เป็ศาสนาแห่งการเกื้อกูลและการพัฒนาคุณธรรม ในขณะที่ข่าวสารเชิงลบ เช่น กรณีสีกาลอล์ฟที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของพระสงฆ์บางรูป ได้สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างในวงการสงฆ์ที่ต้องได้รับการปฏิรูป การบริโภคสื่ออย่างขาดการไตร่ตรองจึงอาจนำไปสู่ความเข้าใจคลาดเคลื่อนและการเสื่อมศรัทธาโดยไม่จำเป็น ดังนั้น การส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และการบริหารจัดการภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในโลกดิจิทัลอย่างมีระบบ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการธำรงคุณค่าของศาสนาไว้ในสังคมไทยยุคใหม่

การบริหารเชิงพุทธในยุคสื่อสังคมออนไลน์

การบริหารเชิงพุทธในยุคสื่อสังคมออนไลน์ คือ การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ร่วมกับแนวทางการจัดการสมัยใหม่ เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการธำรงคุณค่าทางจริยธรรมและจิตวิญญาณของมนุษย์ โดยเฉพาะในบริบทที่สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติของเยาวชนและภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนา แนวทางการบริหารเชิงพุทธจึงไม่เพียงมุ่งตอบสนองต่อผลสัมฤทธิ์เชิงระบบ หากยังมุ่งพัฒนาคนให้สามารถดำรงตนด้วยศีลธรรม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร การบริหารในลักษณะนี้ยึดหลักสำคัญทางพระพุทธศาสนา ยกตัวอย่างเช่น พรหมวิหาร 4 เป็นกรอบแนวคิดในการวางแผน การตัดสินใจ และการจัดการทรัพยากรอย่างมีธรรมาภิบาล ทั้งในระดับองค์กรสงฆ์และระดับชุมชน เพื่อให้พระพุทธศาสนายังคงดำรงอยู่ในสังคมร่วมสมัยได้อย่างสง่างามและมั่นคง ทั้งยังตอบโจทย์การสื่อสารในยุคดิจิทัลด้วยหลักเมตตา ความจริง และความรับผิดชอบ (พุทธชาติช่วยแก้ว, 2567)

การนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการบริหารจัดการในยุคสื่อสังคมออนไลน์นั้น พรหมวิหาร 4 เป็นการให้การบริหารเชิงพุทธสามารถตอบสนองต่อทัศนคติ

ของเยาวชนไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยหลักพรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจ ได้แก่

1. เมตตา (Loving-Kindness) หมายถึง ความรักและปรารถนาดีต่อเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ขาดที่พึ่งทางจิตใจหรือหลงทางในโลกออนไลน์ ผู้บริหารเชิงพุทธจึงควรแสดงความห่วงใยผ่านการสื่อสารที่เข้าถึงง่าย ใช้ถ้อยคำที่ปลอดภัย ไม่ตัดสิน และสนับสนุนให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณค่า ทั้งในโลกจริงและโลกดิจิทัล

2. กรุณา (Compassion) หมายถึง ความเข้าใจในความทุกข์หรือความสับสนของเยาวชน เช่น การเผชิญข่าวลบหรือความคลุมเครือทางศรัทธา ผู้บริหารเชิงพุทธควรมีบทบาทในการออกแบบกิจกรรมหรือเนื้อหาธรรมะที่สะท้อนความเห็นอกเห็นใจ เช่น สื่ออินโฟกราฟิกที่อธิบายคำสอนอย่างเข้าใจง่าย หรือโครงการพุทธเพื่อสุขภาวะใจในวัยเรียน

3. มุทิตา (Sympathetic Joy) หมายถึง ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขหรือประสบความสำเร็จ ผู้บริหารเชิงพุทธควรส่งเสริมให้เยาวชนไทยรู้จักชื่นชมผู้อื่น ไม่อิจฉาหรือแข่งขันกันอย่างไร้จริยธรรม เช่น สนับสนุนการใช้สื่อออนไลน์ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกย่องความดีของผู้อื่น เผยแพร่ความสำเร็จของเพื่อนหรือกลุ่มคนทำความดีในชุมชนสร้างวัฒนธรรมแห่งการร่วมยินดี แทนการเปรียบเทียบซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของเยาวชนในโลกโซเชียล

4. อุเบกขา (Equanimity) หมายถึง ความวางใจเป็นกลาง ความยุติธรรมและไม่ลำเอียง ผู้บริหารเชิงพุทธควรยึดหลักอุเบกขาในการตัดสินใจหรือสื่อสารกับเยาวชน โดยไม่เอนเอียงตามกระแสหรืออคติในโลกออนไลน์ เช่น การใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนแชร์ และเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ มีเหตุผล และเคารพความแตกต่าง โดยมีธรรมวินัยเป็นกรอบในการวางตนไม่ได้ (ชัยพล อนุสุวรรณ และคณะ, 2565)

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงพุทธในยุคสื่อสังคมออนไลน์ คือการประยุกต์หลักธรรมของพระพุทธศาสนา เช่น พรหมวิหาร 4 เข้ากับกระบวนการบริหารยุคใหม่เพื่อพัฒนาระบบการจัดการที่มีคุณธรรมและตอบสนองต่อทัศนคติของเยาวชนไทยในโลกออนไลน์อย่างเข้าใจ โดยเน้นการบริหารที่มุ่งพัฒนาค้นคว้าไปกับการรักษาระบบท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสื่อสังคม ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อ ศรัทธา และพฤติกรรมของเยาวชนอย่างมาก หลักพรหมวิหาร 4 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนจัดการบริหาร ได้แก่ 1. เมตตา สื่อสารด้วยความห่วงใย เห็นคุณค่าในตัวเยาวชน 2. กรุณา เข้าใจความทุกข์และออกแบบกิจกรรมที่ตอบโจทยจิตใจ 3. มุทิตา ส่งเสริมวัฒนธรรมการยินดีกับผู้อื่น แทนการเปรียบเทียบ 4. อุเบกขา วางใจเป็นกลาง ใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียงตามกระแส

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ทัศนคติของเยาวชนไทยต่อพระพุทธศาสนาในยุคสื่อสังคมออนไลน์กับการบริหารเชิงพุทธ

จากภาพที่ 3 อธิบายได้ว่า การจะสร้างทัศนคติเชิงบวกให้แก่เยาวชนคนไทยผ่านโลกโซเชียลเป็นสิ่งที่ส่วนตัวและทำได้ยากยิ่งแต่สิ่งสำคัญคือการฝึกสติและการฝึกรับข้อมูลทั้งในด้านบวกและในหน้าลบแล้วพิจารณาอย่างไตร่ตรองให้เห็นความเป็นจริงในสังคมว่ามีทั้งภาพบวกและภาพลบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีภาพเกี่ยวกับข่าวสังคมของพระสงฆ์ (บางรูปนั้น) ที่ทำความเสียหายให้แก่พระพุทธศาสนาจึงเป็นอิทธิพลที่ทำให้พระพุทธศาสนาอาจจะโดนมองในภาพที่ไม่ดีได้ดังนั้นก็ควรจะมีวิจรรย์ญาณและตั้งสติให้มากเพื่อยับยั้งชั่งใจและมีสติในการเสพสื่ออย่างมีคุณภาพและได้น้อมนำธรรมะมาสู่จิตใจให้ประพฤติปฏิบัติมีหลักธรรมประจำใจเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคติที่ลบได้

สรุป

พระพุทธศาสนาในยุคสื่อสังคมออนไลน์ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเยาวชนไทย ข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทั้งเชิงสร้างสรรค์และเชิงวิพากษ์วิจารณ์

แพร่กระจายรวดเร็วในวงกว้าง โดยเฉพาะชาวต่างชาติเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ประพฤติผิดวินัย ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ศาสนาและความศรัทธาของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญ การจัดการกับสถานการณ์เช่นนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวทางการบริหารเชิงพุทธที่ผสมผสาน หลักธรรมเข้ากับการสื่อสารยุคใหม่ โดยเฉพาะพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูศรัทธา สร้างความเข้าใจ และรักษาคุณค่าทางจิตใจของเยาวชนในโลกออนไลน์ ได้แก่ เมตตาที่แสดงความห่วงใยด้วยภาษาที่อ่อนโยน กรุณาที่สะท้อนความเห็นอกเห็นใจต่อความสับสน มุทิตาที่ส่งเสริมการยินดีร่วมในความสำเร็จของผู้อื่น และอุเบกขาที่ให้เยาวชนเรียนรู้การคิดอย่างมีเหตุผล ไม่เอนเอียงตามกระแส สื่อสารอย่างมีวุฒิภาวะและรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวได้ว่า การบริหารเชิงพุทธในยุคดิจิทัล คือ กลไกสำคัญที่ช่วยธำรงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและยกระดับจิตวิญญาณของเยาวชนให้มั่นคงในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2568). *เปิดโปงขบวนการ! 'สีกากอล์ฟ' พัวพันพระ 13 รูป กวาดเงิน 385 ล้านบาท*. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/ZPcDK>
- ชัยพล อนุสุวรรณ และคณะ. (2565). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 23(2), 110-122.
- ณัฐรินทร์ นิธิกิตติขานนท์. (2556). พระพุทธศาสนากับชีวิตวัยรุ่นไทยในโลกสมัยใหม่. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 106-113.
- เดชทัต ปิกสังขานนท์. (2558). สังคมออนไลน์ที่เป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 1(1), 91-96.
- พระครูกิตติวรานุวัตร (ประยูร ธมฺมวโร) และคณะ. (2561). บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 5(3), 465-487.
- พระสมุห์ธรรณพล ธมฺมสโร และพระเมธีธรรมาภรณ์ จิตตมโล. (2566). วิถีการปฏิบัติศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ไทยและแนวทางการสร้างศรัทธาของพระสงฆ์ในยุคโซเชียล. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 8(2), 191-204.
- พิฑูร มลิวัลย์ และไสว มาลาทอง. (2533). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พุทธชาติ ช่วยแก้ว. (2567). การบริหารจัดการตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม*, 2(3), 58-71.

- วรารณณ์ ซื่อประดิษฐ์กุล. (2545). ความรู้ และทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อพระพุทธศาสนา ในยุคโลกาภิวัตน์ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สมบูรณ์ วัฒนะ และคณะ. (2564). พระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตคนไทยในดินแดนสุวรรณภูมิ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(3), 950-964.
- สวพ.FM91. (2568). รู้จัก “พระครูโสภณจันทรังสี” เจ้าอาวาสวัดใหม่สี่หมื่น ผู้อุปการะเด็ก นับ 100 ชีวิต. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/SuXFp>
- สุกิจ ชัยมุสิก. (2568). บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม ของเยาวชนไทย. *วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์*, 2(2), 33-40.
- อุษณีย์ กังวารจิตต์. (2559). การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชน. *วารสาร รัฐศาสตร์*, 58(3), 79-92.
- Allport, G. W. (1935). *Attitudes. Handbook of social psychology*. Worcester, MA: Clark Univ. Press.
- Campbell, H. A & Tsuria, R. (2021). *Religion, online practices and digital media*. London: Routledge.
- Kaplan, A. M. & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Lutz, R. J. (1991). The Role of Attitude Theory in Marketing. In H. H. Kasarjian & T. S. Robertson. (Eds.), *Perspectives in Consumer Behavior* (4th ed.), (pp. 317-339). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.